

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ
ΚΑΙ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

*Παλαιοχριστιανικά, Βυζαντινά
και Μεταβυζαντινά Μνημεία
Ευρυτανίας*

2015
Ημερολόγιο

Με την υποστήριξη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Η Ευρυτανία είναι κατάσπαρτη από μνημεία όλων των εποχών σε ένα απaráμιλλης φυσικής ομορφιάς περιβάλλον, το οποίο αποτελεί το ιδανικό σκηνικό για την ανάδειξή τους. Αρχαίες οχυρώσεις, βυζαντινά μοναστήρια, εγκαταλελειμμένοι οικισμοί της Τουρκοκρατίας, αποτελούν τους αδιάψευστους μάρτυρες της μακράιωνης ιστορίας της και του ρόλου της στο πολιτιστικό γίγνεσθαι.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας στέκεται σταθερά αρωγός στο έργο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Φθιώτιδας & Ευρυτανίας, αρμόδιας Περιφερειακής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού, η οποία με σημαντικές πρωτοβουλίες τα τελευταία χρόνια, σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση και την εκκλησία, μεριμνά για την προστασία και προβολή αξιόλογων μνημείων, όπως η Παλαιοχριστιανική Βασιλική του Αγίου Λεωνίδα στο Κλαυσί, η Αγία Τριάδα Καρπενησίου, η Μονή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στη Βράχα, η Αγία Παρασκευή στα Βραγγιανά και η Μονή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στην Ανατολική Φραγκίστα.

Στο κατώφλι της νέας Προγραμματικής Περιόδου, η αφιέρωση του Ημερολογίου του 2015 στα μνημεία της Ευρυτανίας δίνει την ευκαιρία της γνωριμίας με τον αρχαιολογικό μας πλούτο και ενισχύει την προσπάθεια διάσωσης και ανάδειξής του.

Καλή Χρονιά!

Κώστας Μπακογιάννης
Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας

Ο τόπος μας είναι κλειστός, δλο βουνά
πού έχουν σκεπή τὸ χαμηλὸ οὐρανὸ μέρα καὶ νύχτα.

[...]

Μᾶς φαίνεται παράξενο πὸν κάποτε μπορέσαμε νὰ χτίσουμε
τὰ σπίτια τὰ καλύβια καὶ τὶς στάνες μας.

Γ. Σεφέρης, *Μυθιστόρημα Ι'* (1935)

Ἡ Ευρυτανία εἶναι ἡ “χώρα” των βουνῶν καὶ των νερῶν. Τα ἼΑγραφα, ο Τυμφρηστός, ο Μέγδοβας, ο Ἄγραφιῶ-
της καὶ ο Ἀχελῷος, αποτελοῦν κυρίαρχα στοιχεῖα του φυσικοῦ της περιβάλλοντος, το οποίο επέδρασε καταλυτικά
στη δημιουργία του υλικοῦ καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ της στον ρου την ιστορίας.

Οἱ ἴδιοι γεωμορφολογικοὶ παράγοντες οἱ οποίοι κράτησαν στην αρχαιότητα το βόρειο τμήμα της Αιτωλίας
(σημερινή Ευρυτανία) μακριά ἀπὸ τον πολιτισμὸ των πόλεων, ευνόησαν την οικονομική καὶ πολιτιστική του
ανάπτυξη στην περίοδο της Τουρκοκρατίας. Χάρη στο καθεστῶς αυτονομίας το οποίο παραχώρησαν οἱ Τούρκοι,
κρίνοντας ἀσύμφορο τον στρατιωτικό ἔλεγχο της περιοχῆς λόγω του δύσβατου του εδάφους καὶ του ἀνυπότακτου
χαρακτήρα των κατοίκων, δεκάδες ναοὶ καὶ μονές ἰδρύνονται ἢ ἀνακαινίζονται καὶ διακοσμούνται, ἐνῶ παράλληλα
κατασκευάζονται ἐντυπωσιακὰ τεχνικὰ ἔργα υποδομῆς. Ἡ πολιτιστικὴ δραστηριότητα κορυφώνεται με την ἰδρυση
τον 17ο αἰ. των φημισμένων Σχολῶν του Καρπενησίου καὶ της Γούβας Βραγγιανῶν ἀπὸ τον Ευγένιο Γιαννούλη τον
Αιτωλό, καὶ τον 18ο αἰ. του Φουρνά ἀπὸ τον Διονύσιο, μετατρέποντας μια φαινομενικὰ ἀπομονωμένη περιοχή σε
πυρῆνα πνευματικῆς ἀναγέννησης καὶ καλλιτεχνικῆς δημιουργίας.

Ο μνημειακὸς αὐτὸς πλοῦτος συνιστᾶ ἓνα πολῦτιμο πολιτιστικὸ κεφάλαιο, το οποίο θα πρέπει να διαφυλά-
ξουμε με κάθε μέσον παρά τις δυσκολίες καὶ να παραδώσουμε ἀλώβητο στις ἐπόμενες γενιές ως παρακαταθήκη.
Μικρὴ συμβολή σε αὐτὴ την κατεύθυνση φιλοδοξούμε να ἀποτελέσει ἡ παρούσα ἐκδόση, ἡ οποία πραγματοποιεῖ-
ται με την υποστήριξη της Περιφέρειας Στερεᾶς Ἑλλάδας, ως ἐπιστέγασμα της κοινῆς προσπάθειας για την
διάσωση καὶ ἀνάδειξη της πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς στην Ευρυτανία.

Με θερμὲς εὐχές για το νέο ἔτος

Μαρία-Φωτεινὴ Παπακωνσταντίνου

Προϊσταμένη Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Φθιώτιδας καὶ Ευρυτανίας

Παλαιοχριστιανική Βασιλική Αγίου Λεωνίδα

Ο ναός του Μάρτυρα Λεωνίδα αποτελεί το σημαντικότερο υλικό τεκμήριο και μοναδικό ανασκαμμένο μνημείο της Παλαιοχριστιανικής περιόδου στην Ευρυτανία. Ανήκει στον τύπο της τρικλιτης ξυλόστεγης βασιλικής με εγκάρσιο κλίτος που καταλήγει σε κόγχες, και νάρθηκα, χωρίς προσκίσιμα. Από την ανωδομή του κτιρίου διατηρήθηκαν σε μικρό ύψος οι περιμετρικοί τοίχοι και η βάση του συνθρόνου στην κόγχη του ιερού.

Όλοι οι χώροι, πλην της κόγχης του ιερού, καλύπτονταν από ψηφιδωτό δάπεδο, το οποίο διασώζεται κατά το μεγαλύτερο μέρος του, με φυτική και γεωμετρική διακόσμηση και σκηνές από το ζωικό βασίλειο (παραστάσεις με ζώα, πτηνά και ψάρια). Ιδιαίτερη σημασία μεταξύ των ψηφιδωτών έχουν οι αφιερωτικές επιγραφές, στις οποίες αναφέρονται μέλη της τοπικής εκκλησιαστικής κοινότητας, η αφιέρωση του ναού στο Μάρτυρα Λεωνίδα και η χρονολογία κατασκευής των ψηφιδωτών (*χαμοκέντησις*), η οποία θα πρέπει να τοποθετηθεί στο β' τέταρτο του 6ου αι. μ.Χ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31								

Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγία της Επισκοπής)

Ο ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, γνωστός και ως Επισκοπή ή Παναγία της Επισκοπής, είναι ένα από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της Ελλάδας. Ανήκει στον λεγόμενο μεταβατικό τύπο του σταυροειδούς ναού με τρούλο και νάρθηκα. Η ονομασία του οφείλεται στο γεγονός ότι διετέλεσε έδρα επισκόπου, πιθανότατα του Λιτζάς και Αγράφων. Βρισκόταν κοντά στο χωριό Επισκοπή, στην δυτική όχθη του Μέγδοβα. Από το 1965, με την κατασκευή του φράγματος των Κρεμαστών και τη δημιουργία της ομώνυμης λίμνης, βρίσκεται στο βυθό της.

Ο ναός κτίστηκε στα χρόνια της Εικονομαχίας (8ος – 9ος αι.) ή λίγο πριν από αυτήν. Το αρχαιότερο στρώμα ζωγραφικής ανεικονικού χαρακτήρα, με εξαίρεση μια παράσταση της Σταύρωσης, χρονολογείται στον 9ο αι., το δεύτερο με μορφές μεμονωμένων αγίων στον 11ο αι. και το τρίτο στον 13ο αι.

Τα επάλληλα στρώματα τοιχογραφιών κάτω από το νεότερο εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια των εργασιών αποτύπωσης και αφαιρέθηκαν στο σύνολό τους πριν τον κατακλυσμό του μνημείου. Σήμερα μέρος τους εκτίθεται, όπως και το κτιστό τέμπλο του 17ου αι., σε περίοπτη θέση στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
						1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28								

Μονή Γεννήσεως της Θεοτόκου (Μονή Τατάρνης)

Η παλαιά Μονή Τατάρνης δεν σώζεται: κατέρρευσε το 1963 μετά από τις κατολισθήσεις που ακολούθησαν την κατασκευή του φράγματος των Κρεμαστών και την δημιουργία της ομώνυμης λίμνης.

Παρά τις αναφορές για βυζαντινή φάση, σύμφωνα με τις γραπτές πηγές η ίδρυση της Μονής τοποθετείται στο 1556. Η τοιχογράφηση του καθολικού άρχισε πιθανόν το 1580 και συνεχίστηκε το 1600. Ο αρχικός ναός ήταν αθωνικού τύπου, με νάρθηκα. Σημαντικές φθορές πρέπει να υπέστη από τον μεγάλο σεισμό του 1743, ενώ καταστροφή από πυρκαγιά μνημονεύεται το 1784.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας υπήρξε ιδανικό κρησφύγετο αλλά και πρόχειρο νοσοκομείο για τους επαναστάτες καθώς και ορμητήριο για τις πολεμικές επιχειρήσεις του Καραϊσκάκη. Κατά την επανάσταση του 1821 η Μονή πυρπολήθηκε και στα χρόνια του 'Οθωνα (1841) ξανακτίστηκε περίπου 500 μ. νοτιότερα, σε σχέδια του βαυαρού μηχανικού Klein Knoch. Μετά τις κατολισθήσεις του 1963 ανοικοδομήθηκε για δεύτερη φορά πλησίον της παλιάς θέσης.

Στο σκευοφυλάκειο της Μονής σώζεται ένας μικρός σε σχέση με τα προϋπάρχοντα, αλλά σημαντικός αριθμός κειμηλίων.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
						1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30	31					

Η γέφυρα του Μανώλη είναι η αρχαιότερη στην Ευρυτανία. Βρίσκεται πάνω στον ποταμό Αγραφιώτη και συνέδεε τα χωριά των Απεραντίων και του Βάλτου με τα υπόλοιπα χωριά του ανατολικού τμήματος της Ευρυτανίας. Σύμφωνα με επιγραφή, η οποία πλέον δεν σώζεται, «Εκτίσθη το 1659. Οι κτίτορες Δημήτριος και Μανώλης».

Πρόκειται για μονότοξη πετρόχτιστη γέφυρα με οξυκόρυφο τόξο και καμπύλη την ανώτερη επιφάνεια, η οποία, λόγω της έντονης κλίσης της, έχει βαθμιδωτή διαμόρφωση. Σε κάθε πλευρά της υπάρχουν χαμηλά προστατευτικά τοιχεία και στα δυτικά κλίμακα ανόδου αποτελούμενη από δώδεκα αναβαθμούς.

Λόγω της στρατηγικής της θέσης, η Γέφυρα του Μανώλη συνδέθηκε με πολλά γεγονότα της εποχής της Τουρκοκρατίας και της επανάστασης του 1821. Μετά την κατασκευή του φράγματος των Κρεμαστών το 1963 και αναλόγως προς την στάθμη των νερών της λίμνης, η γέφυρα εξαφανίζεται πλήρως ή εν μέρει, ή ακόμα παραμένει εξ ολοκλήρου ορατή.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30										

ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ

Αγία Τριάδα

Ο σημερινός Μητροπολιτικός ναός κτίστηκε στα μέσα του 17ου αι. από τον Ευγένιο Γιαννούλη τον Αιτωλό στη θέση αρχαιότερου ναΐδριου και συνδέεται με τη Σχολή του Καρπενησιού της ίδιας περιόδου. Αμέσως μετά την ίδρυσή του και στη διάρκεια του χρόνου, υπέστη αλλεπάλληλες καταστροφές από τους βάρβαρους επιδρομείς (μεταξύ 1684 και 1692, λίγο πριν το 1756, το 1758 και τέλος το 1821). Μετά την απελευθέρωση πραγματοποιήθηκαν εργασίες ανακαίνισης έως το 1838. Το 1960 έγινε ανακατασκευή της στέγης ώστε το μνημείο να ανακτήσει τον αρχικό ρυθμό της «σταυρεπιστέγου βασιλικής με τρούλο». Ο σημερινός νάρθηκας αποτελεί προσθήκη του 1961.

Το τέμπλο είναι σύγχρονο και φέρει εικόνες οι οποίες χρονολογούνται από το 1838 έως το 1855. Η τοιχογράφηση του ναού πραγματοποιήθηκε αρχικά από τον ζωγράφο Ιωάννη Γρεβενίτη (1866), στη συνέχεια από τους γιους του Α. και Δ. Γρεβενίτη (1896) με λαϊκότερη τεχνοτροπία και εμβόλιμα εικονογραφικά θέματα δυτικής προέλευσης και τέλος το 1978 από τον Ιωάννη Βασιλόπουλο.

ΜΑΪΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31							

ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ

Αγία Παρασκευή

Μικρός μονόκωρος ναός του 17ου αι. χωρίς τρούλο, με νάρθηκα στα Δ και ξύλινη κεραμοσκεπή στέγη. Πρόκειται για το ιστορικό μονύδριο των Μεγάλων Βραγγιανών, το οποίο αποτελούσε το καθολικό της Μονής της Γούβας Βραγγιανών. Εκεί ιδρύθηκε το 1661 από τον Ευγένιο Γιαννούλη τον Αιτωλό η ομώνυμη Σχολή για ανώτερη μόρφωση, η οποία ονομάστηκε αργότερα «Ελληνομουσειον των Αγράφων».

Σώζονται αρκετές από τις τοιχογραφίες του ναού, οι οποίες χρονολογούνται, σύμφωνα με την επιγραφή του νότιου τοίχου, στα 1648. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο είναι κατά μερικές δεκαετίες μεταγενέστερο. Σύμφωνα με το ηρωελεγείο που είναι γραμμένο κάτω από τη Δεσποτική εικόνα του Χριστού, την κατασκευή του τέμπλου άρχισε ο Ευγένιος και ολοκλήρωσαν μετά το θάνατό του το 1683 οι μαθητές του Χριστόφορος και Αναστάσιος Γόρδιος, ο οποίος αποτελεί και τον επιφανέστερο συνεχιστή του εκπαιδευτικού του έργου. Οι εικόνες του τέμπλου, το οποίο είναι ξυλόγλυπτο και επίχρυσο (Δεσποτικές, εορτολογίου και Μεγάλης Δέησης) χρονολογούνται στην πλειονότητά τους στην εποχή της κατασκευής του.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30												

ΧΡΥΣΩ

Συγκρότημα κρηνών

Το συγκρότημα των κρηνών της Χρύσως αποτελεί ένα τυπικό δείγμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της Οθωμανικής περιόδου, σημείο αναφοράς στη ζωή των κατοίκων και αναπόσπαστο τμήμα της ιστορίας του χώρου. Πιθανή είναι η χρονολόγησή του στον 17ο - 18ο αι., όταν η ευρύτερη περιοχή αναβαθμίζεται οικονομικά μετά τη γεφύρωση του ποταμού Μέγδοβα.

Οι κρήνες οι οποίες έχουν μονή πρόσοψη και επιστέφονται με θλαστά τόξα, ανήκουν τυπολογικά στην ομάδα κρηνών της Οθωμανικής περιόδου, που είχε μια ευρύτερη διάδοση από τον 15ο αι. έως τα τέλη του 19ου αι., οπότε αρχίζουν να εντοπίζονται επιδράσεις από τη δυτική αρχιτεκτονική. Παρουσιάζουν μορφολογική ομοιότητα με τις αντίστοιχες του Ruestem Pasa, Κωνσταντινούπολη (1554) και του Babuessaade Ağasi (1622). Η λιτότητα του διακόσμου υποδεικνύει ότι οι κρήνες της Χρύσως αποτελούν μία επαρχιακή παραλλαγή ενός διαδεδομένου τύπου.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31									

ΑΝ. ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ

Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος

Ο ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος ήταν άλλοτε καθολικό Μονής. Είναι μονόκλιτος, τρίκογχος, αθωνικού τύπου, με τρουλοκαμάρα και καμαροσκεπή νάρθηκα. Σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή κτίστηκε το 1725 και τοιχογραφήθηκε το 1732 με δαπάνες του ιερομονάχου Παπακυρίλλου από την Βούλπη και του λαϊκού κυρ Χατζηπαναγιώτη από το Κεράσοβο. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο του φέρει στην Ωραία Πύλη τη χρονολογία 1737.

Στο καθολικό ιστορούνται σκηνές του Χριστολογικού κύκλου και περιορισμένος αριθμός του Θεομητορικού, ενώ ο εξωνάρθηκας δεν πρέπει να είχε αγιογραφηθεί.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
					1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30	31						

ΠΡΟΥΣΟΣ

Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγία Προυσιώτισσα)

Η τοπική παράδοση ανάγει την ίδρυση της Μονής στα χρόνια της Εικονομαχίας και σχετίζει το όνομά της με την Προύσα της Μικράς Ασίας, από όπου υποτίθεται ότι μεταφέρθηκε η εικόνα της Παναγίας. Το καθολικό της ανήκει στον τύπο του σταυροειδούς ναού με τρούλο και χρονολογείται στα μέσα του 18ου αι. Λίγο αργότερα (1785) φιλοτεχνήθηκε ο τοιχογραφικός του διάκοσμος από τους ζωγράφους Γ. Γεωργίου και Γ. Αναγνώστου. Στα δυτικά, σε κοίλωμα του βράχου, σώζεται κρύπτη διαμορφωμένη σε παρεκκλήσι με δύο στρώματα τοιχογραφιών του 13ου αι. και του 1518, το οποίο έχει κατά το μεγαλύτερο μέρος του αποτοιχισθεί προκειμένου να συντηρηθεί. Στο μέσον του τέμπλου βρίσκεται η αργυρένδυτη εικόνα της Παναγίας, της λεγόμενης Προυσιώτισσας, του 16ου ή 17ου αι., της οποίας την επένδυση αφιέρωσε ο Γ. Καραϊσκάκης, όταν θεραπεύτηκε στη Μονή.

Στον περιβάλλοντα χώρο της Μονής σώζονται επίσης το κτήριο όπου λειτουργήσε η Σχολή Ελληνικών Γραμμάτων στις αρχές του 19ου αι., δύο αμυντικοί πύργοι που φρουρούσαν το χώρο, γνωστοί ως «πύργοι του Καραϊσκάκη» και το παρεκκλήσι των Αγίων Πάντων, συνεπτυγμένος σταυροειδής ναός που ιδρύθηκε το 1754 και σώζει τοιχογραφίες του 1805. Στο σκευοφυλάκειο της Μονής φυλάσσεται ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον σύνολο από έργα ζωγραφικής, μεταλλοτεχνίας και κεντητικής των Μεταβυζαντινών χρόνων.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30											

ΒΡΑΧΑ

Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος

Το σωζόμενο καθολικό της Μονής είναι ναός αθωνικού τύπου με νάρθηκα και εξωνάρθηκα, σύνθετος, τρίκογχος, τετρακιόνιος, σταυροειδής με τρούλο, με χορούς στους πλάγιους τοίχους και επάπλευρη εξωτερικά αψίδα Ιερού. Η κατασκευή του κυρίως ναού και του εξωνάρθηκα φαίνεται ότι έγινε από δύο διαφορετικά συνεργεία, πιθανόν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές.

Η κτητορική επιγραφή μας πληροφορεί ότι ο ναός κατασκευάστηκε το 1745, ενώ η τοιχογράφηση του ολοκληρώθηκε το 1753. Είναι κατάγραφος με τοιχογραφίες, οι οποίες αποτελούν αξιόλογα έργα λαϊκής τέχνης, πιθανόν των μαθητών της Σχολής του Διονυσίου εκ Φουρνά. Εικονογραφικά αναπτύσσονται και οι τρεις κύκλοι, ο Λειτουργικός, ο Χριστολογικός και ο Αγιολογικός, με εμβόλιμα παράλληλα θέματα, που αποδίδονται στην επίδραση του Διονυσίου. Στη βορειοδυτική γωνία ιστορούνται οι δύο δωρητές κρατώντας το ομοίωμα της εκκλησίας, ο ηγούμενος της Μονής Δαμασκηνός και ο Δημήτριος ο προσκυνητής.

Η ανασκαφική έρευνα στα δυτικά του ναού έφερε στο φως κτιριακά λείψανα δώροφου πιθανόν κτίσματος, το οποίο μπορεί να ταυτιστεί με το χώρο των κελιών και του μουσαφίρ οντά.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31								

ΔΟΜΝΙΑΝΟΙ

Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγία Δομνιανίτισσα)

Το καθολικό της Μονής ανήκει στον χαρακτηριστικό για τους ναούς του 16ου και 17ου αι. στην Κεντρική Ελλάδα τύπο της τρικλιτης βασιλικής, ενώ αποτελεί μοναδικό σωζόμενο σήμερα δείγμα αυτού του τύπου στην περιοχή της Ευρυτανίας. Αν και η εξωτερική του εμφάνιση έχει αλλοιωθεί, διατηρεί χαρακτηριστικά αρχιτεκτονικά στοιχεία του τέλους του 18ου αι., καθώς και αντιπροσωπευτικά έργα της αγιογραφικής Σχολής του Φουρνά.

Το εσωτερικό του χωρίζεται με δύο τοξοστοιχίες σε τρία κλίτη. Το περίτεχνο τέμπλο προέρχεται από παλαιότερη εκκλησία και φέρει την επιγραφή: «έγινε δια χειρός Αθανασίου 1759 Αυγούστου 14», επιχρυσώθηκε δε το 1833 από τον ζωγράφο παπα-Νικόλαο Σαρρή.

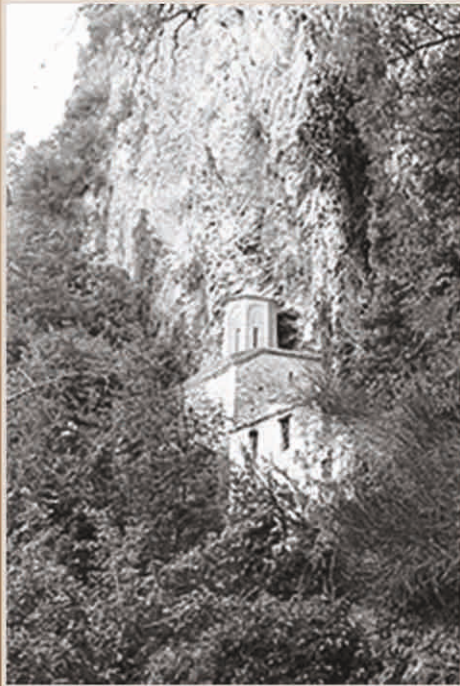
Ο ναός είναι κατάγραφος σε πέντε ζώνες με τοιχογραφίες των ζωγράφων Γ. Γεωργίου και Γ. Αναγνώστου, μαθητών του Διονυσίου εκ Φουρνά. Πάνω από την είσοδο υπάρχει επιγραφή, η οποία μας πληροφορεί για το τέλος των εργασιών ανακαίνισης και τοιχογράφησης (1787).

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
						1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30						

ΕΠΙΝΙΑΝΑ

Μονή Γεννήσεως της Θεοτόκου (Παναγία της Στάνας)

Το καθολικό της Μονής είναι αθωνικού τύπου, τρίκογχος ναός με τρούλο, του τέλους του 18ου αι. ή των αρχών του 19ου αι. Στο δυτικό τμήμα του βρίσκεται ο νάρθηκας, ο οποίος επίσης στεγάζεται με τρούλο. Σώζεται διώροφη πτέρυγα κελιών στα ανατολικά, καθώς και καμαροσκέπαστο, αδιακόσμητο παρεκκλήσι. Τον τοιχογραφικό διάκοσμο φιλοτέχνησε ο ζωγράφος Ιωάννης ο Σαμαριναίος (1861).

Το πρώτο από τα βημόθυρα ανήκει στο υπάρχον ξυλόγλυπτο τέμπλο, είναι έργο του ζωγράφου Ιωάννη Παναγιωτόπουλου και σύμφωνα με επιγραφή χρονολογείται στα 1881. Το δεύτερο πιθανώς να ανήκε στο παλαιό καθολικό και μπορεί να χρονολογηθεί στον 16ο αι., ή και νωρίτερα. Οι Δεσποτικές εικόνες (1798), είναι αφιερώματα του «Χρήστου γεωργίου εκ χώρας βραηνών και έργα του Δημητρίου Λάμσου», ενώ οι υπόλοιπες ανήκουν στον 19ο, 18ο και 17ο αι.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	24	26	27
28	29	30	31										